

Í DAG

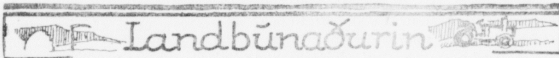
FRÁ VINNULIVINUM

Útróðramaðurinn

um grönlandsvinnuna

SKJOTT eftir fráfarna landsstýrið hevíð tikið við for sendinevnd við P. M. Dam, lögmanni, á odda til Grönlands til samráðast um veidurettindi okkara har. Úrslitið var 6 havnir aftræt og stórlega viðkæð veidurettindi. Vita hita ein útróðramaður:

- Hvønn týðning hava tey vunnit rættindini í Grönlandi har?
- Eg dugi bart út ikki at meta tey við røttum málstokki; tey hava so ovurstrán týðning fyrri flestu útróðramenn, teirra heimligu viðurskipti og sjálvandi eisini samfelagið sum heild.
- Eru útróðramenn sum heild væl nøgdir?
- Ja, tað hugsi eg, eg fori siga; tí her hefur verið stórpeningur at vunnit, síðan vit fingi nýggja havnirnar og tey so nógv betri vinnu- og arbeiðslikindini.
- Hvussu við útrókuni?
- Hon hefur verið ofora góð sum heild; men mislívandi verður altíð. Minstalónin og serliga prívíðbótin hava verið av stórum týðningi.
- Og framtíðarlíkindini?
- Tey skuldu verið av teimum bestu.
- Tin meta av teimum bottulíkindinum?
- Hetta er størsta einsamalla framtig, útróðramenn nakrantíð hava vunnit!

Landbúnaðurin

Rakstrarlíkindini

hjá landbúnaðinum

Búnaðarmaður, ið rættuliga hefur tikið sær fyrri at reka nútímans landbúnað, trívur við hesum orðum leysliga í rakstrarviðurskifti landbúnaðins:

Vit lesa dagliga í blaðunum um nevndir, ið kanna ymisk samfelags viðurskipti og um nevndir, ið eiga at verða settar til nýggjar kanninguppávur; men mær kemur fyrri at sjálan verður nevnt um kanningamevndir at taka sær av rakstrarviðurskiftum landbúnaðins, ið tá eitt er — og kann gerast ein munandi — tóttur í búskap okkara.

Her skal ikki komast nærri á sølu- og keypsríki, um vinnu- og útróðarlíkindi o.s.fr., men heldur vil mæla teimum ráðgjafi til at kanna og korleggia hesi viðurskiptini sum tey eru, og síðan lata

sakkunnleikan koma framat at gera tær ætlanir, ið neyðugur eru fyrri at fáa gjørt meira burtur úr landbúnaðinum heldur enn bert lata hann vera ein viðföning, soleiðis sum hann veruliga er í dag.

Tað nýtir lítit einstökum monn um — við lítum og ongum almennum stuðuli at royna nútímans landbúnað; tí hitt einstaka brúkið verður ikki at kasta nógv av sær uttan sum eitt líð í eini heildarættan — eini landsætan.

Drál er óneyðugt — tí her kann uttan stórvegis kostnað farast til verka heinanvegin.

Enn eru munandi framtig neyðug.

Hvat verður sjálfstýrislandstýrið at gera?

Vist sita teir við stórum meiráluta í stýrinum, sum við ringum tannabiti sóu avlámispensjónina frama; men tá vóru teir í andstöðu — nú hava teir ábyrgdina.

Bræv til Sosialin

HÁKUN DJURHUUS SUM TROLARAMAÐUR.

Hákun Djurhuus er komin í landsins hægsta sess at sita og hefur sostatt ikki so lítit vald yvir fólk og tjóð, vinnuliga, sosialt og metunnarliga.

Vinnuliga kenna vit lögmann eitt sindur, bæði rakstrarvinnuliga og politikk-vinnuliga; men fortíð hansara eru júst ikki vinnuliga blóð í vinnusögu okkara.

Eg nevndi: Hákun Djurhuus sum javnaðarmaður.

Fleiri enn eg kenna hann. Hann var stósti formaður í BARM-felagnum í Klakksvík.

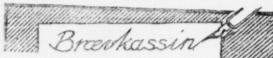
Hansara landstýri seldi eitt hitt metasta far í okkara fiskiflota út av landinum — NÓLSOYAR PÁLL.

Tað var hann — lögmaður — ið bant okkum til keypið av PORTUGALSTROLARUNUM — eitt hitt marghátligasta skipakeyp í feroyskari skipasögu.

Soleiðis hefur Hákun Djurhuus roynt sum trolaramaður.

Verður hann ikki at roynt betur sum lögmaður, kann lætt henda at trolarasagan endurtekur seg við feroysku skútin.

Trolaramaður.

Brævkassin

»Brævkassin«.

Tá vit eru nakrir, ið ikki eru reidiliga samdir um, nær »SOSIALURIN« er komin út á fyrsta sinni, fara vit at biðja brævkassin gera so væl at siga okkum, hvussu landið veruliga liggur?

Unglingar.

SVAR: Sosialurin kom út á fyrsta sinni 24. maj 1927, men tá undir heitinum FEROYA SOSIAL DEMOKRAT, 14. april 1945 navna-broyting til FEROYA SOSIAL DEMOKRATUR og frá 2. april 1955 navnbroyting til SOSIALURIN.

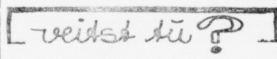
— 0 —

»BRÆVKASSIN«.

Kann blaðið siga mær frá, hvussu tað er vorðið við keyps samlokunum: gjalda tær ongantíð skatt til kommunu og landskassa og er teimum ikki álgt gjald á annan hátt?

Forbrúkarir.

SVAR: Feroysku keypsamtökurnar gjalda ongan skatt, hvorki til kommunu ella landskassa. Eigarnir um keypsamtökunum hava gólið skatt av allari inntøku síni eisini av møguligum vinningsbæti, ið ikki er nýggi inntøku, men uppsparður peningur.

veitsa tú?

AT teir flokkar, sum í dag loyprisáð í sokallaða »sjálfstýrislandstýrinum« í teirra blaðum og í politiskum røðum, túsindtals ferðir hava avskriðað hvønn annan sum »sjálfstýrisflokk«, skuldesti hvønn annan at vera »hin mest OFEROYSKA flokkur í feroyskum politikki og lægi hvønn annan undir at hava »SVIKIÐ sjálfstýris-hugsjónina.«

AT ongatið hava nakrir flokkar verið so harðir undir veljardómnum, sum teir flokkar, ið nú skipa landstýri, tí í 57 ár hava teir givið veljarum sínum ovurstór sjálfstýrislyfti og kappbjóðað um sjálfstýri av hvørjum orðum.

AT Tingakrossur beint aftaná val-ið 8. nov. skrivaði av Feroyska skúla: »Men flokkurin fekk ikki fólksins undirtøku til hetta stórmál hesaferð, ein framgongd uppá einans 0,04 pst. má haldað at vera tepur styrkur til fremjan av slíkum stórmáli, sum yvirtøku av Feroyska skúla er.«

AT sami flokkur júst gjordi hetta sama mál — hesa yvirtøku — til hovuðstreyt fyrri samgongu við javnaðarmenn.

AT í Dagblaðnum verður sagt, at nú »sjálfstýrislandstýri« er sett, er einki at ivasi í at feroysku skúlabokurnar fara at koma í rúgvuvis.

AT fólksflokkurin — seinri saman við sjálfstýrisflokkinum — hefur havt meiráluta í landsstýritum í samfull 8 ár; men feroyskar skúlabokur gjordi hann einki til frama fyrri.

oysku skúlabokurnar fara at koma í rúgvuvis.

REIÐARAVALDIÐ.

3. NOV. 1962 skrivaði Erlendur Patursson eina áheitan í 14. sept. til fiskimenn kring um alt landið og atváraði teir imóti at velja Kjartan Mohr á ting. Í grein verður sagt:

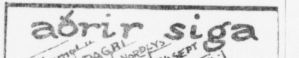
»Tí fiskimenn mugu vita til hvørs hetta er gjørt. Tí skulu brúkast til at seta Havnarreiðara á ting. Annað endamálið hava hesar »uppstillingar« ikki.

Teir fiskimenn, sum »stýða og velja hesar listar, eru við til at okja um reiðaravaldið á Feroysa lógtingi og harvið at minka tilsvareandi um umboð fiskimanna har.«

FISKIMENN! Ongatið hefur ein maður havt so stórt vald á Feroysa lógtingi sum Kjartan Mohr. Í hansara hondum liggur tykkara lagna í dag, í hansara hondum liggur Feroysa fólks lagna í dag.

Og hvør hefur givið honum hetta mikla vald?

Eingin minni enn felagsformaður tykkara — harra ERLENDUR PATURSSON!

aðrir siga

FISKIMARKSMALIÐ í farnu viku var hetta málið fremst í politiska huga manna, serstakliga av landstýrismannavitingini í Keypmannahavn, har hesir høvdu samráðingar við danskar stjórnarmyndugleikar. Í oddagrein í »Dimmalætting« verður m.a. sagt um fiskimarksmálið:

»Men som det var tilfældet for Is lands vedkommende kan det meget vel ske, at der fra engelsk side — sideløbende med trusler om storskekrige vil blive fremsat forslag om frivillige handelskompensationer i tilfælde af, at Danmark og Færoerne forstærker yder engelske og skotske trawler fortrinsretigheder indenfor tolv-milegrænsen som hidtil. Fordelene kan meget vel hydes såvel Danmark som Færoerne, men de kan ligesåvel komme til at bestå i handelsfordele for Færoerne alene, f. eks. i form af begunstigelser (afgiftsfrihed) ved fiskesalg på skotske markeder. Der er muligvis bl. a. dette moment, som har givet statsministeriet direkte anledning til at hidkalde repræsentanter for det færøske landstyre til København.«

— 0 —

SIÐVERJUMALIÐ.

Sum fólk kunnugt varð einki gjort til frama fyrri feroysku sjóverjuna tey 8 rakárin undir fólkalokksambandinum burtursæð frá, at Hákun Djurhuus sendi ein av sínum veljarum til Danmarkar at kenna seg í hertenastu; men longur kom tað ikki; tí ongatið varð sakt um at geva hesum manni politiloyvi at taka fiskitjóvar. Á annan hátt varð heldur einki gjøtt undir hesum sama stýri fyrri at bota um sjóverjuna; men undir seinasta landstýri varð so lagt til brots fyrri at fáa okkara egna vaktarskip. Um hetta mál verður nú m.a. sagt í »Dagblaðnum«:

»Sjálvsagt undirvurðera vit ikki ta ávirkan ein góð vaktartænasta kann hava í sjálvum sær — men tað er nú mest galdandi í vanligum tíðum. Um skip við vilja ikki respektera fiskimark-ið eru viðurskiptini annarsleiðis, og tá er spurningur, hvussu langt danska stjórnin við herskipavernd síni vil ganga? ... Fólksflokkurin ynskti í 1957 at fáa sjóverjuna partvis feroyska, men hetta mál var lagt burtur, tá landstýrið við P. M. Dam á odda kom til — og við teirri umbering, at nú skuldu helikoptaraværjuskip taka sær av málinum.«

— 0 —

FISKIVINNAN

SUM monnum kunnugt høvdu javnaðarmenn uppskot um eina stórhækking í fiskaprisinum við tí endamáli, at mestiparturin av tí fiski, ið nú fer útlivirkaður á Bretlandsmarknaðin, varð landaður í Feroyum og tilvirkaður her. Hetta vóru afturlivdsmenn hart imóti, ja tjóðveldisleiðslan í Fiskimannafelagnum hótti enn tá við fiskmannaverkfalli. Um júst hetta evni verður nú skrivað í Norðlýsinum, har tað um útróðurin m. a. verður sagt:

»Tað skal tí vera min áheitan til teir stýrandi: Veitid útróðrinum stuðning eisini, so hann ikki full komuliga skal fara fyrri bakka. Okkum nýfist einki 12-fjórðinga fiskimark, tá vit eingi for hava at rógva út við. Teir, ið enn rógva út, vildu óivað verið fegnari, um teir vistu, at teir ikki vóru á forum, ið bert geva hall, hóast teir nú hava fingið ein prívíðbót fyrri teirra part av veiduni.«

hugskot

GRÖNLAND. Danskir sosiologar hava gjørt stórt og drógtort kanningararbeiði í Grönlandi. Heimaftur komnir hava teir ikki greitt úr hondum minni enn 6 stórra frageiðingar um grönlandsk viðurskipti. Ein teirra er um rúsdrekka-málið og har verður sagt,

at Grönlandingar veruliga ikki drekka so nógv, sum teir verður sagt frá í blaðunum. Tað verður drukkíð meira enn í Danmark, bæði av grönlandinum og dansk arum; men har verður kortini ikki drukkíð so nógv, at drykkjuskapur er nakar vandi fyrri samfelagið. Trupulleikarnir botna í tí snarferð, sum verður hefur t framburðinum og úthyggjanini av landinum. Her er farið ov bráðdliga fram, i mongum fori — fólkid hefur ikki verið viðgjóð til slíkt umskifti í samfelags-livinum.

TAÐ ER VERULEIKI

AT longu í 1928 kravdi javnaðarflokkurin, at eingin lærari skuldi kenna setast við feroyska fólkskúlan uttan prógv í feroyskum; men í fyrsta umfari vildu sjálfstýrismenn ikki ganga við tí hetta mikla tjóðskaparliga tiltak.

Fritt er sendiboð at fara, søgdu teir gomlu.

Var úrslitið av samráðingunum turrtligt, so var heimferðin so mikil vácari.

VIÐMERKINGAR

VERÐUR BOTT UM KOR TERRA AVLAMNU?

Avlámispensjónin var eitt líð, ið teimum fyrstu sosialu lógunum, ið víðtiknar vóru eftir at landstýrið við javnaðarlögmanni var skipað, sjálvt um ikki allir flokkar vóru so gláðir yvir at rætta teimum avlámnu eina hjálpanði hond, veita teimum ein lítlan lætta í vanlagnum.

Fólksflokkurin hevði serskilan hug at ganga imóti og royndi at fáa tjóðveldið, ið teir vistu, í tí vóru so gláðir fyrri henda mikla sosiala framburð, við at greiða atkvøðu imóti sosiallógávinum, tá teir hildu fólksins vælferð fara at forða fyrri einari snarligari loysing.

Tibetur munandi andstöðan einki. Avlámnu fingi kor síni bota — ein línna og ein gløtta í líveruni — eitt framtig á teimum móti økonomiskum sjálvbjargni.